

Napló a hadifogságból – II.

Folytatjuk Varga Mihály naplójának – melyet fogságba esésének napjától, 1944. december elsejétől 1947. december elsejéig vezetett – a decemberi számunkban megkezdett közlését. (A szerk.)

Júl. 29. Búcsú vasárnap. Reggeli burgonyaleves és babfőzelék. 700 főre a levesbe 10 kg burgonya került, elképzelhető milyen sűrű leves volt. Reggeli után fehérműcsere volt, majd lefeküdtem, de aludni nem tudtam. Gondolatban otthon voltam, és elmentem misére stb. Majd ebéd volt, leves és kukoricakása. Du. aludtam, vacsora leves és feketekávé volt. A kenyeret pones-nak ettem meg, színe ugyanaz, íze itt 100%-kal jobb, jobb ízűen fogyasztottam el, mint a legfinomabb búcsúi süteményt.

Búcsú hétfő. Tegnap rekkenő hőség, ma szeles, hűvös idő, éjjel esett az eső. Ma egy fiatal gyertyánfa erdőben kezdtük meg a vágást, nehéz munka árán fejenként 1 métert vágunk.

Aug. 1–4-ig reggel olyan hideg volt, hogy még a kezem is fázott.

5-én borsóleves almával és répalevéllel és kása. Ebéd: borsóleves és kása, vacsora: kölesleves és fekete.

Aug. 8. Cukor helyett lekvárt kaptunk. Újra 26 gépkocsi hordja a fát. Az oroszok nézték a budapesti képeket, kértek belőle, adtam, ők pedig almát adtak érte.

9-én éjjel a táborból megszökött három fiú, közöttük Tóth János is.

12. Vasárnap, de 300 bajtársamnak nem, mert du. vagonat raktak. A mai ebéd jó volt: tésztalesves és köleskása.

Aug. 15. Most elmondhatjuk árva magyarok, hogy: Boldog asszony anyánk stb. Reggel azt gondoltam ünnepünk lesz, esett az eső, de sajnos csak egy órahosszat tartott, du. 4-ig szép idő volt, majd újra megeredt, úgy, hogy bőrig áztunk. Ünnepi vacsora volt: leves, kávé, hal, vaj, cukor, süteményem vajás kenyér cukorral volt.

Aug. 16. Kedves Matyi és Teca! Születésnapotok alkalmából, kérem az Istent, hogy mint jó testvérek szeretetben és béke-ségben együtt lehessetek a boldog otthonban!

Aug. 20. Hol vagy István király? Fehérnemű csere.

Aug. 31. Kedves Erzs! Megemlékezzük születésnapodról, sok szerencsét és boldogságot kíván a messzi idegenből: egy hadifogoly.

1945. szept. 1-jén este 2 dkg zsírt kaptunk.

2-án cérnát bontottam, gumiból.

Szept. 3-án Japán kapitulált, ebből az alkalomból munkaszünet. Ez a hét nyaralás lett volna, ha otthoni étkezést kaptunk volna, a gépkocsik szüneteltek, fát raktunk a hegyről a völgybe naponta kb. 2 métert. A szomszédom álma: Nagy pompával fogad-

tak a határon, ekkor örömkönnye, de amikor a szülői házba érkezett, keserves sírás fogta el, mert csak helyét találta a háznak, és hozzátartozóit sem találta meg. Nagyon vágyódunk már haza, de ha ilyen helyzet fogadna, sokan azt mondanánk: jobb lett volna messze idegenben.

Szept. 12. Kedves Mariskám! Sajnos még névnapod alkalmából is messze idegenből kell, hogy üdvözöljelek. Születésnapodon az a remény bízott, hogy névnapodat, mint boldog szabad ember ünnepelem. Tévedtem. Vajon még sok csaló-dást kell megélni, távol a hazától? Erre földi lény aligha adhat választ. Most pedig csak arra kérem az Istent, hogy a magyar szívekből a reményt ki ne engedje égni. Adjon továbbra is erőt és egészséget a szenvedőknek, s így, ha előbb nem utóbb, ami késik, nem múlik, eljön az az idő is, amikor annyian vágyunk. Búcsúszom tőled. Isten veled. Első oroszországi álmom: gépkocsin szerencsésen hazaérkeztem, láttam kedves hozzátartozóimat erő- s egészségben. A látogatás után már vártam a visszautazásra, de hála Istennek nem következett be, mert közben felébredtem.

15. Újra gépkocsi rakók lettünk, eddig fát raktunk, a vágás megszűnt, tisztogatás folyik.

16. vasárnap. Először, hogy vasárnap is hordják a fát, sürgős lehet, úgy hallatszik, hogy pár nap múlva elme gyünk haza, így hát nem is esik nehezemre, hogy dolgozni kell.

IX. 23-dika születésnapomat is távol a családtól kell megtartanom. Tavaly is távol a családtól, de legalább magyar földön tarthattam meg bajtársaim körében. Most, hogy Ruznicán kell megtartanom, előveszem fényképeimet és leveleimet, és úgy érzem, hogy otthon, hozzátartozóim és ismerőseim között vagyok. Olvasva Édesapám egy évvel ezelőtti írt levelét, mit Losoncon kaptam kézhez, örömmel olvastam akkor, s remélem most is egészségesek mindnyájan. Akkor szomorúan kellett tudomásul vennem, hogy az éjszakák egy részét a riadók miatt a kis Jóskával együtt a pincében kell tölteniük, most ez már megszűnt, de... Most pedig csak egyet kérek, hogy mielőbb jöjjen el Édesapám kérése: egy igazságos béke. Édesanyámnak sok jó kívánságából egy a legfontosabb: az egészség, hála Istennek; kitűnő. Ebédem: buris-leves, buriskása, dohányért vettem 2 rész kenyeret, úgyhogy 90 dekát ettem, de ha lett volna, még mindig ettem volna.

21-én pihenőnap. Jó a pihenés, de unalmas és hosszú, mert aznap csak 60 dkg kenyeret kapunk.

23. vasárnap. Ma költöttem el az utolsó magyar 50 pengőst. Vettem érte 75 dkg kenyeret.

Szept. 26-án 250 fővel csökkent a légerszám, s többiek szebb reményekkel indultak el hazafelé; Isten segítse útjukon, ha úgy van, mi is rövidesen követni fogjuk.

29-én, Mihály napja. Reggeli: új burgonyaleves és babfőzelék, ebéd: burgonyaleves és kása. Ma is meg a születésnapomon is dupla kását kaptam. Istenem köszönöm, hogy névnapomat is egészségben engedted megélnem. Hír: egyik szerelvényt, a másikat érve indítják Odesszából Magyarországra felé.

30. Vasárnap du. vagonat raktunk számfával.

Okt. 1. Talaj menti fagy volt.

Okt. 2. Aggodalommal gondolok rád születésnapodon, de hiszem az Isten irgalmasságát a szegények iránt. Istenem kérek, hogy szüleim még sokáig egészségben élhessenek, hogy gyámolítóid lehessenek. Isten veled. Csókol öcséd: Miska.

3-án hecsedlekvárt főztem. Eladtam a pénztárcám 50 rubelért, mit Temesvárom 500 leiert vettem. Este vettem ¼ kenyeret, meg is ettem a lekvárral.

Okt. 5-én 4 hónap után elhagytuk a ruzsnicai tábor. A vonatra az állomáson egy teljes napig vártunk, majd du. 6-kor elindult a vonat.

Odesszába 7-én du. érkezünk. Egy napra a 4-es léger lakói lettünk.

8-án visszamentünk az első odesszai lágerba, a 2-be. Fürdeni mindennap lehetett.

11-én kaptam egy ½ l lisztet, megfőztem kásának. Lángost is kaptam egy asszonytól.

13-án olyan érzés fogott el, hogy otthon szüretelnék.

14-én orosz ruhába öltözködtünk.

1954. okt. 15. Örömkönnyes szemekkel emlékeztem meg arról a napról (1891. X. 15.), mikor az Isten egy anyát egy kisdéddel áldott meg, mely kisdéd utóbb nekem és testvéreimnek jó anyja lett. Most 54. születésnapján és egyben névnapján Odessza egyik táborában írom e pár sort. Boldog szívvel és örömkönnyes szemekkel gondolok kedves Édesanyámra, mert bizom és hiszem, hogy a Gondviselés megengedi élnem, hogy a velem tett jót és szeretetet, majd visszaszolgálhatom. Ezért kérem e napon az Istent, adjon továbbra is jó egészséget; kedves Édesanyámnak pedig hosszú életet, hogy ezt valóban teljesíthessem is. Búcsúszom kedves Édesanyámtól. Sokszor csókolja fia: Miska.

Varga Mihály naplójából